

Ñemboguatarã: “Momaranduharakuéra oikuaava'erã COVID-19 Vakúna rehegua”

Irundy arapoköindy javeve, temimbo'e ovicheáta oikova'kuére mba'asyruvicha COVID-19re ha ohecháta umi ikatúva'ekue oiko'ỹ térã oñemomichĩve. Ojetypekáta avei tembiapo porãite momarandukuaa rehegua ojejapóva ko'aãga peve, ohendúta mba'ekuaavetehára arandu ñe'ẽ ohapomondoróva avaranduaty ha Organización Mundial de la Salud-gui ojekuaava'erã mba'éichapa ikatu ñarairõ gueteri mba'asyruvicháre, oje'éta ichupekuéra mba'éicha ikatúta ojapo hembiapo mba'asy vaíreheguáre, oikuaa'ỹrõ jepe térã sa'i gueteri iñarandu. Momaranduharakuérape ko mbo'esyry omohembiporúta oikuaauka haãua oikóva ha oiko'ỹva ha mombe'u gua'u oíva COVID-19re.

Mávape ġuarã ko mbo'esyry

Mba'asy vai COVID-19 niko tembiasa ko'aãagua. Opaite jehai oiko hese mayma hendágui. Upévare ko mbo'esyry oruva'erã momaranduhára arandúpe, taha'e momaranduhárukuaavete ha tesãi rehegua omba'apo py'ỹiva mba'asy vaíre ha momaranduhára pavẽ ko mba'asy vaĩgui iñarandu'ỹva, ha vakunakuéra rehegua avei.

Jehupytyrã

Temimbo'e ko mbo'esyrypegua opavóve ikatuva'erã:

- Opaichagua arandu oġuahẽva iñapytu'ũme oikuaa COVID-19 rembiasa.
- Oje'e pyahúva tombohekoporã jetypeka oikótavare ha ohesa'ỹijo hekópe mba'asy vai javeve.
- COVID-19 rehegua tombojoja ha'eháicha oñemomandúvare, taha'e pohãnohára, jehepyme'ẽ, tekuãimbo'e rehegua tekomoirũ rehegua térã mayma tapicha mba'e.
- COVID-19 rehegua ãgave'ỹ ñeikumbyrã marandu'ỹ oíva, avei ãgave'ỹ sasõ oguerekóva he'i haãua ha kyhyje'ỹ momarandukuéra.
- COVID-19 rá aho'i apopyrã, ohaíva ijeporu kuérape.
- COVID-19 rehegua momarandukuéra aty oguerekótava oñomongeta haãua.

Tembiporu oñeikotevẽva

Internet ha navegador web -rente oñeikotevẽ ko mbo'esyryrã.

Mba'éichapa mbo'esyry oikóta

Ko mbo'esyry niko asincrónico, upéva raë ñamañava'erã. Ndaipóri mba'éve oikóva áravoitépe. Ikatu ojeike mbo'esyrýpe ha oñemyanyhẽ tembiapo arapokõindy javeve hi ára ha aravo iporãvépe.

Asincrónico jepe mbo'esyrýpe, oĩgueteri tendarãvoña.

Oñemboja'o irundy pehẽnguépe arapokõindy javeve. **Maryn McKenna** oñe'evandi portugués, español ha francés pehẽnguépe oporombo'éta ta'angamýi, ñemoñe'ẽ ha fóro ñe'ẽjovake rupive. Arapokõindy oíta porandujehai ojehechauka haḡua ikuaapy mbo'esyrýpe. Fóro-pe ojeikeva'erã katuete ha porandujehai ñemoḡuahẽva'erã ikatu haḡua ojeguereko kuatia atã mbo'esyry pahápe.

Itapykuérõ tembiporúpe, ikatúta oñemoḡuahẽ tembiapo, ko mbo'esyry ikarãparei upeva'erã. Hi'ã oñemohu'ãmbaite opa mboyve arapokõindy, itapykue'ỹ haḡua:

- Ta'angamýiñe'ẽre mbo'esyry
- Tembiecharã ha ñemoñe'ẽ
- Ñe'ẽ ñorairõ fórope-pe
- Ta'angamýi ñemoñe'ẽre térã aranduka ñemoñe'ẽ mbo'esyry, porandu jehai rehegua

Po pehẽnguépe arapokõindy javeve oñemboja'o mbo'esyry:

Vore Ñepyrũha:

Ko pehẽngue ome'éta mbo'esyry jehecha guasu, avei mbo'esyry apopyrã, ta'angamýi oñemomaiteihápe he'itáva temimbo'ekuérape mba'épa oikuaata arapokõindy javeve.

Peteĩha Pehẽngue – Vakúna oĩma ápe: mba'e ko'aḡa?

Opáichagua vakúna oñemoneĩ va'ekue ojeporuva'erã arapýre ko pehẽnguépe oñe'éta, avei umi vakúna oñeñeha'ã ha oñemba'apóvare, omombe'úta ijapoháicha . Dátokuéra ñeha'ãpyre jehecha ha moḡguipa osẽ umi marandu hesegua ha oje'éta mba'éicha ojeguerahata jehepyme'ẽrã. Mayma vakúna rehegua oñemoneíva ojeporu haḡua arapýre ko pehẽngue ojaho'íta ha mayma vakúnare oñeha'áva gueteri, ha omombe'úta avei mba'éicha oiko. Ojehecháta dáto ha oñeha'ã laja vakúna avei hembýva ojerekóvo.

Mokõiha Pehẽngue – Vakúna araka'e oĝuahẽta?

Ko pehẽnguẽpe ojehecháta mba'éicha vakúna oñemoĝuahẽ tetãnguẽrape oporovakunávama ha ojetypekáta ambue tetãnguẽra oĝuerekótama ivakúna kuéra. Oikuaaukáta tetãnguẽra pavẽ mba'éicha tetã opu'ã ramóvape omoĝuahẽta vakúna, avei ohecháta “vakúna ñe'ẽapyi tetã rehegua”.

Mbohapyha Pehẽngue: Vakúnare mba'éicha ikatu jaguerovia?

Ko pehẽnguẽpe ojehecháta mba'érepa oĩ je'e'y ha oñemba'ápo ani haĝua oñeporovakúna ha oñeangareko tenondéta oĝuerekóva umi aty michĩvéva avei umi tetãme yma oñeha'áva'ekue oiko'yháicha. Ojehecháta mba'éicha tuicha umi marandu'y térã marandu japu ha ojetypekáta mba'éicha oñembo ombotove umi marandu'y ha tojejeroviave hese.

Irundy Pehẽngue: Vakúna rire, mba'e oikóta tenondeve?

Ko pehẽngue ohecháta mboy árapepa ikatúta tapicha tetãygua oñevakunamba , araka'e pevẽpa ojeporúta tĩ ha juru mo'ãha ha oñemombyrýta ojohegui. Avei ohecháta ikatúva oiko umi mba'asy pyahu oĩvare ha ojetypekáta mba'épa oñeikotevéta SARS-Cov-2 gui oikorõ mba'asy vaiete.

Po Pehẽngue: mba'éicha ikatu oñemba'apo porãve Ñevakunaháme oñe'ehápe español ñe'ẽme (Federico Kukso, mbo'ehára)

Ko pehẽnguẽpe ojehecháta avakuaaty, ñembiasa, tekuãĩ rape rehegua, avei herekopykuaáva, ajengatu ha tekoñomoirũ rehegua, oĩva umi tetãme hambiasa haĝua ikatúva omombe'u, anive oñemochi'ĩ mavavévape ha omoñe'évape tombohory.